

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 145. Quid notandum circa Forensia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

sententia, si saltem multum ultra duas horas laboretur, fore mortale.

§. 2. Non est mortale singulis Festis ad duas horas laborare, quamvis id velis facere & reipsa facias toto anno, quia dies & labores illi non uniuntur in ordine ad constituendam materiam gravem pro inhonoratione alicujus Festi, *Sancti*. in Dec. L. 1. c. 4.

Q. 145. *Quid notandum circa forensia.* R. De his habet *Busenbaum* relatus num 583: aliqua tamen clarius explicanda sunt, ut etiam melius intelligatur, quandonam adfit excusatio.

§. 1. Per forensia intelliguntur actiones, quæ quamvis non sint serviles, tamen quia nimis distrahunt animum & cultum divinum impediunt, prohibentur, *Tit. de Feriis Cap. 1. Omnes dies Dominicos à vespera in vesperam cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere, ut in eis mercatum minimè fiat neque placitum, neque aliquis ad mortem vel ad pœnam judicetur, nec sacramenta, (id est, Juramenta) nisi pro pace vel alia necessitate, præstentur. Cap. ult. Debet judicialis strepitus diebus conquirere feriatis.* Et post recensita Festa ordinaria in fine additur: *Nisi necessitas urgeat vel pietas suadeat, usque adeo convenit ab hujusmodi abstinere, ut consentientibus etiam partibus, nec processus habitus teneat, nec sententia, quam contingit diebus hujusmodi promulgari: licet diebus feriatis, qui gratiâ vindemiarum vel messium ob necessitates hominum indulgentur, procedi valeat, si de partium procesferit voluntate.* Ex his inferunt communiter omnes, præter mercatum, principaliter prohiberi actiones judiciales, quæ dicuntur placitum, & sunt citatio partium; formatio processus sive cognitio causæ; & sententia; quæ

quæ quamvis Jure civili L. *Ut in die*, 2. Cod. de *Feriis*, si in die festivo fiant, tantum dicantur irritari, id est, irritanda, tamen vi citati Juris Canonici, ex quo hic loquimur, sunt ipso facto irrita.

§. 2. Citatio, ut quis compareat die festo, est irrita
 597 quamvis ibi tantum esset Festum, ubi est ille qui citatur, nam citatio respicit locum, in quo est qui citatur, uti è contra mandatum & sententia respiciunt locum, ubi est mandans vel sententiam ferens: Si autem citatio fiat, ut quis compareat intra octo dies, etiamsi octavus dies esset Festum, valet, poterisque (secundum *Suar.* & *Fagund.*) differre, ac prius comparere sequenti die, sed secundum *Bonac.* aliosque cum *Castrop.* T. 9. P. 7. num. 3. & 4. debetis prævenire.

§. 3. Ad formationem processus seu cognitionem causæ spectat examinatio testium & Jusjurandum, item depositio sola testimonii, uti probabilius cum aliis tenent *Suar.* *Bonac.* *Castrop.* num. 6. contra *Azor* & alios: imò iidem cum *Regin.* putant etiam examinationem testium vel Juramenta in causa spirituali esse illicita & irrita, sed *Sanch. in Conf.* L. 5. c. 2. D. 30 putat tantum prohiberi Juramentum judiciale, quod fit pro rebus temporalibus, non quod pro spiritualibus, nec quod fit pro fide, pace, obedientia, fama vel alia necessitate. Communis etiam est sententia cum *Castrop.* P. 8. n. 4: quando judicium vel contractus est licitus die festo, etiam licere juramentum, quia concesso principali concedantur accessoria. Probabilius autem est cum *Suar.* *Fagund.* *Laym.* *Castrop.* *Illung* n. 169. contra *Panorm.* non prohiberi alia Juramenta, quæ nec ad Judicium nec ad metum ordinantur.

§. 4. Oblatio libelli etiam pro causa temporali 599
fieri potest, dummodo die festo non intimeretur
parti adversæ, quia non videtur spectare ad forma-
tionem processus, cum non procedat à Judice vel
à potestate Jurisdictionis, sed à litigante, *Fagund.*
& *Castrop.* num. 9.

§. 5. Licitum est Advocato in Festis patrocinari, 600
five verbo five scripto, & informare Judicem,
licet fiat ob pretium, quia nec est servile, nec prohi-
bitum, *Sanch. D.* 28. Item Judici licitum est
concipere vel etiam scribere privatim sententiam
postea proferendam, *Pirh.*

§. 6. Secundum *Sanch. D.* 27. n. 17. *Cajet. Tol. Henriq.* 601
& alios peccant mortaliter Notarii in Festo
transcribentes acta spectantia ad judiciales strepi-
tus; sed probabilitatis id negant *Suar.* aliique plures
cum *Dian. P.* 2. T. 15. R. 35: nam nec est opus servile
nec prohibitum, hinc docet quoque *Dia.* in Summa
v. *Festum.* Num. 3. non peccare Notarios,
si secluso scandalo celebrent contractus die festo,
quia non sunt ex forensibus, quæ prohibentur.

§. 7. Licitum est die festo facere præsentationes, 602
institutiones, collationes, provisiones beneficio-
rum; item exercere actus Jurisdictionis volunta-
riæ, v. g. adoptare aliquem in filium, condere testa-
mentum, hæc enim non afferunt strepitum judi-
cialium, *Pirh.* & alii cum *Castrop. P.* 6. n. 3, ubi n. 5. addit
etiam consuetudine excusari conductiones opera-
riorum, venditiones publicas sub hasta, v. g. bono-
rum alicujus defuncti &c.

§. 8. Licitum est die festo ferre sententiam, 603
si aliàs impediretur Justitia, si ratio temporis, v. g.
conditio belli ita exigat, si sit atrocissimum crimen,
ita ut ad incutiendum terrorem non sit danda
mora, *Sanch. D.* 29. *Castrop. P.* 7. n. 17.

Z

§. 9.

604 §. 9. *Judicia, quæ de partium consensu fiunt per Judicem Arbitratorem, sunt licita die festo, est communis cum Sanch. D. 27. Castrop. num. 16. Illsung supra. Porro ille dicitur Judex Arbitrator, qui eligitur, ut dicat, quod sibi videtur, & sit suo judicio litem pacificè componat sinè ordine judiciali usitato in foro; è contrà Judex Arbitrator dicitur, qui procedit servato ordine processus forensis.*

605 §. 10. *Probabilius est contra Panormitanam etiam prohiberi executionem sententiæ latæ die non festo, quia est complementum sententiæ, Castrop. num. 12. Illsung supra & alii. Quod autem ad appellationem attinet, communior quidem sententia dicit licere die festo, sed etiam probabile est non licere, uti ostendit Castrop. à num. 13. adductis pro utraque parte Authoribus & rationibus.*

606 §. 11. *Per consuetudinem videtur nunc omnino licitus esse mercatus privatus, siue quidvis vendere vel emere clausâ officinâ, Castrop. P. 6. n. 5. Tambur. Illsung num. 171. Etiam licere contractus, si fiant sinè instrumentis & Judicis autoritate, docent Sanch. & alii cum Illsung supra.*

DUBIUM III.

Quæ opera festis diebus præcipiantur.

607 **R**esp. Præcipitur, I. Auditio concionis: non tamen sub mortali, nisi quatenus quisque tenetur discere necessaria ad salutem. Vid. Trid. Sess. 24. c. 4. de Reformat. Fill. T. 27. c. 8. q. 7. Bonac. T. 2. D. 5. Q. un. P. 2. n. 27. Suar. &c. Dixi, nisi quatenus. &c. quia homines rudiores & ignorantes præcipua mysteria Fidei, ea præsertim quæ